

ΕΝΩΣΗ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΩΝ ΕΛΛΑΔΑΣ



Ιουλιανού 28, 10433 Αθήνα, 6^{ος} όροφος,

Τηλ.: 210 8817730, Φαξ: 210 8817784

www.eeke.gr, info@eeke.gr

ΕΠΕΙΓΟΝ

Προς :

- Υπουργό Οικονομικών κο Χ. Σταϊκούρα
- Υπουργό Ανάπτυξης και Επενδύσεων κο Σ.Α. Γεωργιάδη
- Υπουργό Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων κο Ι. Βρούτση
- Υπουργό Δικαιοσύνης κο Κ. Τσιάρα
- Υπουργό Εσωτερικών κο Π. Θεοδωρικάκο
- Υπουργό Επικρατείας κο Κ. Πιερρακάκη
- Αναπληρωτή Υπουργό Οικονομικών κο Θ. Σκυλακάκη
- Κοιν.: Γενικό Γραμματέα Διαχείρισης Ιδιωτικού Χρέους, κ. Φ. Κουρμούση

Αθήνα, 21/10/2020

Αρ. Πρωτ. (1801)

Θέμα: Σχέδιο νόμου για ρύθμιση οφειλών και παροχή δεύτερης ευκαιρίας

Κύριοι Υπουργοί,

Η Ένωση Εργαζομένων Καταναλωτών Ελλάδας (Ε.Ε.Κ.Ε.), ιδρύθηκε το 2009 με πρωτοβουλία των συνδικαλιστικών στελεχών της χώρας και διαθέτει 59 Τοπικά Παραρτήματα σε 59 πόλεις της Ελλάδας. Εκπροσωπεί τους καταναλωτές σε εθνικό επίπεδο ως Τακτικό Μέλος στο Εθνικό Συμβούλιο Καταναλωτών και Αγοράς (Ε.Σ.Κ.Α.), στην Επιτροπή Πιστοποίησης Ενώσεων Καταναλωτών και ως Αναπληρωματικό Μέλος στο Εθνικό Συμβούλιο Διαπίστευσης. Σε ευρωπαϊκό επίπεδο, εκπροσωπεί του καταναλωτές ως ιδρυτικό μέλος της Ευρωπαϊκής Ομοσπονδίας Καταναλωτών «European Consumer Union (ECU)» και ως μέλος του ευρωπαϊκού Μη Κυβερνητικού Οργανισμού «Finance Watch» ο οποίος εστιάζει –μεταξύ άλλων -σε θέματα υπεύθυνης δανειοδότησης των πιστωτικών ιδρυμάτων, προστασίας των δανειοληπτών και διαχείρισης της υπερχρέωσης στα κράτη-μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Από την ψήφιση του Ν3869/10 έως σήμερα η ΕΕΚΕ έχει διαχειριστεί περισσότερα από 62 εκατ. ευρώ χρέος των μελών της, έχει διαγράψει το 67,75% εξ αυτών και έχει ρυθμίσει το υπόλοιπο 32,25% σε δόσεις ώστε να μπορούν να αποπληρωθούν και κανείς δανειολήπτης να μην απωλέσει την κύρια κατοικία του και την περιουσία του. Από το 2010 έως σήμερα καταθέτει τις προτάσεις της αναφορικά με το πτωχευτικό δίκαιο της χώρας, συμμετέχοντας σε διαβουλεύσεις, καταθέτοντας προτάσεις σε κοινοβουλευτικές ομάδες κομμάτων, στα αρμόδια και συναρμόδια υπουργεία κ.ο.κ. Στη βάση αυτής της ευρείας εμπειρίας και γνώσης των προβλημάτων των καταναλωτών στο σύνολο της επικράτειας η Ε.Ε.Κ.Ε. θέτει υπόψη σας τις ακόλουθες παρατηρήσεις:

Αναφορικά με το Σχέδιο Νόμου του Υπουργείου Οικονομικών «Ρύθμιση Οφειλών και Παροχή Δεύτερης Ευκαιρίας» - το οποίο αποτελεί ουσιαστικά νέο πτωχευτικό κώδικα - το οποίο κατατέθηκε αυτές τις ημέρες στη Βουλή, θέλουμε κατ' αρχήν να σας εκφράσουμε την δυσαρέσκεια μας για το γεγονός ότι ναι μεν, οι ενώσεις καταναλωτών κλήθηκαν σε προγραμματισμένη συνάντηση στις 17 Σεπτεμβρίου, με τον Ειδικό Γραμματέα Διαχείρισης Ιδιωτικού Χρέους στο Υπουργείο Οικονομικών για να ενημερωθούν και να καταθέσουν τις απόψεις τους για τον αναμενόμενο «Κώδικα Διευθέτησης Οφειλών και Παροχής 2ης Ευκαιρίας» ωστόσο και στο πλαίσιο της καλόπιστης διαβούλευσης, ουδέποτε κληθήκαμε στην νομοπαρασκευαστική διαδικασία από κοινού με άλλους φορείς, και κυρίως δεν κληθήκαμε στην κοινοβουλευτική διαδικασία ακρόασης φορέων, παρά την αναγνωρισμένη παρουσία και γνώση μας στο πεδίο της προστασίας των καταναλωτών.

Όσον αφορά το περιεχόμενο του σχεδίου νόμου, θέλουμε να θέσουμε υπόψη σας τα εξής:

Πρώτον, το σχέδιο νόμου δεν περιλαμβάνει καμία νομοθετική προστασία της κύριας κατοικίας, ακόμα και για μεγάλες κατηγορίες ευάλωτων οφειλετών, παρά μόνο μια διαδικασία μεταβίβασης της κύριας κατοικίας σε κρατικό φορέα και μίσθωσης αυτής από τον οφειλέτη, με δικαίωμα επαναγοράς, η οποία περιλαμβάνει εξαιρετικά αόριστους όρους, με αμφίβολο αποτέλεσμα - ως προς τον σκοπό της προστασίας - και εξαιρετικά αυστηρά κριτήρια ένταξης σε αυτήν, αφήνοντας απροστάτευτα μεγάλα τμήματα πραγματικά ευάλωτων οφειλετών. Το γεγονός αυτό σε συνδυασμό με την διεύρυνση του υποκειμένου της πτώχευσης σε όλα τα φυσικά πρόσωπα, κατά τη γνώμη μας δημιουργεί τις προϋποθέσεις για μαζική απώλεια πρώτων κατοικιών προς όφελος τραπεζικών ιδρυμάτων και funds, που έρχεται σε σύγκρουση με τον πυρήνα του συνταγματικά προστατευόμενου δικαιώματος στην κατοικία.

Δεύτερον, οι διατάξεις του σχεδίου νόμου, περιλαμβάνουν εξαιρετικά δυσμενείς τροποποιήσεις για τους εργαζόμενους των επιχειρήσεων που θα τεθούν στη διαδικασία της πτώχευσης και το γεγονός αυτό σε συνδυασμό με το γεγονός ότι γίνεται εξαιρετικά εύκολη η θέση μιας επιχείρησης, αλλά και φυσικών προσώπων, σε πτώχευση, δημιουργούν ένα εξαιρετικά δυσμενές τοπίο για τους εργαζόμενους σαν σύνολο, που έχουν ήδη υποστεί βαριά πλήγματα από την οικονομική ύφεση και τις πολιτικές αντιμετώπισης της τα τελευταία χρόνια, ώστε να πλήττεται καίρια το συνταγματικά προστατευόμενο δικαίωμα στην εργασία.

Παρατηρήσεις επί των άρθρων:

1. Η πρώτη σημαντική αλλαγή που επέρχεται, είναι η **διεύρυνση του υποκειμενικού πεδίου εφαρμογής της πτώχευσης σε κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο**, αντί των προσώπων που ασκούν επιχειρηματική δραστηριότητα, όπως ισχύει μέχρι σήμερα. Αυτό συνεπάγεται ότι όποιος έχει οφειλές, οποιουδήποτε είδους και δεν μπορεί να τις εξυπηρετήσει, ανεξαρτήτως αν είναι επιχείρηση, μισθωτός, συνταξιούχος ή άνεργος, θα υφίσταται και τις συνέπειες της πτώχευσης, δηλαδή απαλλαγή από τις οφειλές μεν, με προϋπόθεση όμως, την απώλεια και ρευστοποίηση του συνόλου της περιουσίας του. Επίσης, με τις νέες διατάξεις, θα μπορούν να τεθούν σε πτώχευση και νομικά πρόσωπα που δεν έχουν κερδοσκοπικό χαρακτήρα, όπως σύλλογοι, σωματεία κλπ. (άρθρο 76 σε συνδυασμό με άρθρο 204)

2. Δεύτερη σημαντική **αλλαγή, εισάγεται με την τεκμαιρόμενη αδυναμία πληρωμής**. Ενώ με τα έως σήμερα ισχύοντα, η αντικειμενική προϋπόθεση της πτώχευσης, ήταν να τεκμαίρεται μόνιμη και γενική αδυναμία πληρωμής, η οποία κρινόταν ad hoc από το Δικαστήριο, με τις διατάξεις του νέου νομοσχεδίου, οι πιστωτές θα μπορούν να επιδιώξουν την πτώχευση του οφειλέτη, με το αντικειμενικό τεκμήριο ότι δεν καταβάλει το 40% των ληξιπρόθεσμων οφειλών του (60% για πτωχεύσεις μικρού αντικειμένου- φυσικών προσώπων) επί έξι μήνες, εφόσον οι οφειλές που δεν εξυπηρετούνται ξεπερνούν τις 30.000 ευρώ. Το γεγονός αυτό, συνδυαστικά με την πρόβλεψη ότι και μόνο ένας πιστωτής μπορεί να υποβάλει αίτηση για πτώχευση του οφειλέτη, σημαίνει ότι μία Τράπεζα μόνο, μπορεί να οδηγήσει ένα φυσικό πρόσωπο σε πτώχευση, αν δεν εξυπηρετεί κανονικά τις δόσεις του δανείου του για ένα εξάμηνο. Αν κάποιος λοιπόν, αδυνατεί πλέον (έστω και προσωρινά) να πληρώσει το στεγαστικό του δάνειο, για έξι μήνες, επειδή π.χ. τέθηκε σε εκ περιτροπής εργασία, ή σε αναστολή εργασίας, με τα μέτρα που θεσπίστηκαν για την αντιμετώπιση της πανδημίας και έχασε έτσι το μισό εισόδημα του, θα κινδυνεύει να οδηγηθεί σε πτώχευση από τους δανειστές του. (άρθρο 77 σε συνδυασμό με άρθρο 79)

3. Τρίτη σημαντική **αλλαγή, εισάγεται στην έννοια της πτωχευτικής περιουσίας**. Στην πτωχευτική περιουσία, στην οποία εντάσσεται όλη η ακίνητη περιουσία του οφειλέτη, ακόμα και η κύρια κατοικία, θα περιλαμβάνεται επίσης, «το μέρος του ετησίου εισοδήματός που υπερβαίνει τις εύλογες δαπάνες διαβίωσης.» Συνεπώς, εφόσον ισχύει η πτώχευση και για φυσικά πρόσωπα, θα εντάσσονται δυνητικά στην πτωχευτική περιουσία και εισοδήματα όπως μισθοί και συντάξεις, κατά το μέρος που υπερβαίνουν ένα ποσό, το οποίο σημειωτέον αντιστοιχεί σήμερα περίπου σε 540 ευρώ ανά άτομο και 900 ευρώ ανά ζευγάρι, ενώ μέχρι σήμερα ο μισθός και οι συντάξεις ήταν ακατάσχετα στο σύνολο τους για οφειλές προς ιδιώτες (όχι για το Δημόσιο). Οι μισθοί και οι συντάξεις παραμένουν βέβαια ακατάσχετα, ωστόσο, με τις συγκεκριμένες διατυπώσεις της διάταξης, εφόσον δεν εξαιρούνται ρητά, μπορούν να ενταχθούν στην πτωχευτική περιουσία ώστε δυνάμει δικαστικής απόφασης, μέρος του να κατευθύνεται υποχρεωτικά στην ικανοποίηση των πιστωτών. (άρθρο 92).

4. Τέταρτη σημαντική αλλαγή, είναι ότι **καταργείται η διάταξη του ισχύοντος πτωχευτικού κώδικα (άρ. 71) που προβλέπει** ότι: «Ο εισηγητής (του Πτωχευτικού Δικαστηρίου) μπορεί, με αιτιολογημένη διάταξή του, μετά από πρόταση του συνδίκου, να επιτρέπει την καταβολή του αναγκάσιου χρηματικού ποσού (από τα εισοδήματα της υπό πτώχευση εταιρείας) προς τον οφειλέτη για τη στοιχειώδη διατροφή αυτού και της οικογένειάς του που περιλαμβάνει τα απολύτως αναγκαία για τη συντήρησή τους». Συνεπώς, ακόμα και το δικαίωμα στην αξιοπρεπή διαβίωση

του πτωχού, φαίνεται να υποχωρεί μπροστά στα συμφέροντα των πιστωτών, τουλάχιστον κατά το μέρος που υπερβαίνει τις εύλογες δαπάνες διαβίωσης, ενώ μέχρι σήμερα ο φυσικός Δικαστής είχε την δυνατότητα να καθορίζει ο ίδιος το ύψος των αναγκαίων δαπανών συντήρησης της οικογένειας του οφειλέτη.

5. Πέμπτη σημαντική αλλαγή που επέρχεται, είναι η **έμμεση επιδείνωση της θέσης των εργαζόμενων, των μικρότερων πιστωτών (πχ προμηθευτών), αλλά και του Δημοσίου και των ασφαλιστικών ταμείων και των λοιπών πιστωτών, προς όφελος των Τραπεζών**. Συγκεκριμένα, με το άρθρο 167 εισάγεται ρύθμιση, σύμφωνα με την οποία: «Προστίθενται ως πρώτη τάξη των γενικών προνομίων του άρθρου 975 Κ.Πολ.Δ. οι απαιτήσεις από χρηματοδοτήσεις οποιασδήποτε φύσεως προς την επιχείρηση του οφειλέτη, προκειμένου να εξασφαλιστεί η συνέχιση της δραστηριότητας και των πληρωμών της, η διάσωσή της και η διατήρηση ή επαύξηση της περιουσίας της, με βάση τη συμφωνία εξυγίανσης του παρόντος κώδικα. Το ίδιο προνόμιο έχουν και απαιτήσεις προσώπων που, με βάση τη συμφωνία εξυγίανσης, συνεισέφεραν αγαθά ή υπηρεσίες προς το σκοπό συνέχισης της δραστηριότητας της επιχείρησης και των πληρωμών, για την αξία των αγαθών ή των υπηρεσιών που συνεισέφεραν. Επίσης, το ίδιο προνόμιο έχουν και απαιτήσεις από χρηματοδότηση κάθε φύσης και παροχή αγαθών και υπηρεσιών προς την επιχείρηση του οφειλέτη που δίδονται για τους σκοπούς του πρώτου εδαφίου και γεννώνται κατά το χρονικό διάστημα των διαπραγματεύσεων για την επίτευξη συμφωνίας εξυγίανσης, το οποίο δύναται να απέχει έως έξι (6) μήνες, κατ' ανώτατο όριο, από την ημερομηνία υποβολής της αίτησης επικύρωσης.» Η διάταξη αυτή είναι εξαιρετικά προβληματική και ιδίως για τους εργαζόμενους, καθώς ήδη, στο σήμερα ισχύουν νομικό πλαίσιο, η ικανοποίηση των εργατικών απαιτήσεων, είχε αποδυναμωθεί σημαντικά. Αυτό γιατί η ένταξη στην ίδια τάξη απαιτήσεων των οφειλών προς ασφαλιστικά ταμεία και Δημόσιο, επέφερε ως αποτέλεσμα, λόγω του μεγέθους των τελευταίων, να απομειώνεται έως και να ελαχιστοποιείται το ποσοστό από την διανομή που κατέληγε στις απαιτήσεις των εργαζόμενων. Όμως πλέον, με την νέα διάταξη, η ικανοποίηση των εργατικών απαιτήσεων δυσχεραίνεται περαιτέρω, από την πρόβλεψη ενός υπερ-προνομίου, με το οποίο εξοπλίζονται, οι οφειλές από χρηματοδοτήσεις προς την επιχείρηση κατά το στάδιο της εξυγίανσης και οι οποίες χρηματοδοτήσεις, γίνεται εύκολα αντιληπτό ότι κατά κανόνα, μπορούν να προέρχονται μόνο από Τράπεζα . Συνεπώς, οι οφειλές προς τους εργαζόμενους και από άλλες αμοιβές εργασίας θα ικανοποιούνται με ακόμη μεγαλύτερη δυσκολία, εφόσον θα προηγούνται οι Τράπεζες που παρείχαν δανειοδότηση στην επιχείρηση, στη διάρκεια της εξυγίανσης.

6. Μία από τις προβληματικότερες αλλαγές, **αποτελεί η πρόβλεψη για αυτοδίκαιη λύση των συμβάσεων εργασίας, σε αντίθεση με τα σήμερα ισχύοντα**. Συγκεκριμένα, ενώ στον ισχύον πτωχευτικό κώδικα, η διατήρηση της ισχύος των συμβάσεων ήταν ο κανόνας και η λύση τους προβλεπόταν μόνο με καταγγελία από τον σύνδικο, στις νέες διατάξεις προβλέπεται αυτοδίκαιη λύση των συμβάσεων (και των συμβάσεων εργασίας) και συνέχιση τους, κατ' εξαίρεση, μόνο με απόφαση του συνδίκου και εισηγητή (άρ. 103 και 109). Ουσιαστικά λοιπόν έχουμε αντιστροφή όσων ισχύουν έως σήμερα. Οι συμβάσεις εργασίας, φαίνεται να αντιμετωπίζονται ως ένα περιττό βάρος για τις υπό πτώχευση επιχειρήσεις.

Όσον αφορά τις αποζημιώσεις απόλυσης, ναι μεν δεν θίγεται το δικαίωμα της αποζημίωσης, ωστόσο η καταβολή τους δεν αποτελεί προϋπόθεση για το κύρος της απόλυσης (όπως ίσχυε και με τον ισχύοντα κώδικα). Συνεπώς, αν δεν καταβληθεί η αποζημίωση, οι εργαζόμενοι θα πρέπει να διεκδικήσουν την ικανοποίηση των αξιώσεων τους ως πτωχευτικοί πιστωτές (όπως επίσης ίσχυε μέχρι τώρα). Αυτό, όμως σημαίνει στην πράξη ότι, υπάρχουν εξαιρετικά μειωμένες πιθανότητες να ικανοποιηθούν πλήρως οι εργαζόμενοι για τις αποζημιώσεις τους, όπως άλλωστε και λοιπές τυχόν αξιώσεις τους, σύμφωνα με τα παραπάνω, υπό στοιχείο 5.

7. Όσον αφορά τις **προβλέψεις για τους ευάλωτους δανειολήπτες και την εξαγγελθείσα προστασία της κύριας κατοικίας**, θέλουμε να επισημάνουμε τα εξής: Στα άρθρα 217-226, αντί για προστασία της κύριας κατοικίας, όπως είχε εξαγγελθεί, προβλέπεται μια διαδικασία αντίστοιχη με την διαδικασία «Leasing», ωστόσο με άγνωστη αξία επαναγοράς. Προβλέπεται η λειτουργία ενός κρατικού φορέα απόκτησης – επαναμίσθωσης για τις πρώτες κατοικίες των φυσικών προσώπων που θα πτωχεύσουν, ο οποίος θα αποκτά την ιδιοκτησία αυτών των κατοικιών, αποπληρώνοντας την αξία τους στους πιστωτές και στη συνέχεια θα μισθώνει τις κατοικίες στους οφειλότες. Συγκεκριμένα, «*Σε περίπτωση που ευάλωτος κηρυχθεί σε πτώχευση ή σε περίπτωση που επισπεύδεται σε βάρος της κύριας κατοικίας του αναγκαστική εκτέλεση από ενυπόθηκο ή προσημειούχο πιστωτή, δύναται να υποβάλει αίτημα στον Φορέα Απόκτησης και Επαναμίσθωσης για τη μεταβίβαση σε αυτόν της κύριας κατοικίας του και την μίσθωσή της από αυτόν.*» Πρέπει να σημειώσουμε ακόμη τα εξής:

i. Στο σχέδιο Νόμου, η έννοια του ευάλωτου περιλαμβάνει ένα πολύ περιορισμένο εύρος δικαιούχων. Συγκεκριμένα, «φυσικό πρόσωπο το οποίο δεν ασκεί επιχειρηματική δραστηριότητα» και «στο πρόσωπο του οποίου πληρούνται σωρευτικά τα εισοδηματικά και περιουσιακά κριτήρια και λοιπά κριτήρια που εκάστοτε ισχύουν σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 3 του ν. 4472/2017.». Δηλαδή ευάλωτοι θεωρούνται μόνο οι εκάστοτε δικαιούχοι του «επιδόματος στέγασης» όπως αυτοί προσδιορίζονται κάθε φορά με Υπουργική Απόφαση και με ανώτατο ατομικό εισοδηματικό όριο το εξαιρετικά χαμηλό ποσό των 9.600 ευρώ, (685 ευρώ μηνιαίως). Η όποια προστασία λοιπόν περιλαμβάνεται στις κρίσιμες αυτές διατάξεις, παρέχεται σε ένα εξαιρετικά περιορισμένο εύρος οφειλετών, πολύ περιορισμένο σε σύγκριση με το προγενέστερο νομικό πλαίσιο για την προστασία της κύριας κατοικίας (Ν. 3869/2010, Ν. 4605/2019) το οποίο πλέον καταργείται και κυρίως πολύ περιορισμένο σε σχέση με το πλήθος των πολιτών που έχουν πραγματικά ανάγκη την προστασία της κύριας κατοικίας τους από την πολιτεία.

ii. Η μίσθωση θα γίνεται για 12 χρόνια. Κατά τη διάρκεια της μίσθωσης ή με την λήξη αυτής, ο μισθωτής μπορεί να ζητήσει επέκταση της μίσθωσης για 20 χρόνια, με επαναπόκτηση της κύριας κατοικίας, πληρώνοντας ένα τίμημα επαναγοράς -εκτός από τα μισθώματα- που θα καθορίζεται με Υπουργικές Αποφάσεις (Υπουργείου Οικονομικών). Μετά τη λήξη της 20ετίας αποκτά την κυριότητα (σύμβαση τύπου leasing). Συνεπώς το τίμημα της επαναγοράς παραμένει αόριστο για τον οφειλέτη.

iii. Ο φορέας απόκτησης θα είναι ιδιωτική εταιρεία που θα συμβάλλεται με το Δημόσιο. Συγκεκριμένα: «*Το Δημόσιο παραχωρεί τα καθήκοντα και τις αρμοδιότητες του Φορέα Απόκτησης και Επαναμίσθωσης σε νομικό πρόσωπο του ιδιωτικού τομέα*

βάσει σύμβασης παραχώρησης με την οποία ο παραχωρησιούχος αναλαμβάνει την εκπλήρωση των σχετικών καθηκόντων και αρμοδιοτήτων. Η επιλογή του παραχωρησιούχου γίνεται κατόπιν διαδικασίας πρόσκλησης για υποβολή προσφορών, σύμφωνα με τις διατάξεις της κείμενης νομοθεσίας. Για την επιλογή παραχωρησιούχων για την εκπλήρωση των καθηκόντων και αρμοδιοτήτων του Φορέα Απόκτησης και Επαναμίσθωσης, τα βασικά κριτήρια είναι το ύψος της ανάληψης κινδύνου από πλευράς του Δημοσίου, το οποίο θα προβλέπεται από την σύμβαση παραχώρησης, ο τρόπος υπολογισμού του τιμήματος επαναγοράς της κύριας κατοικίας κατά τη λήξη της μίσθωσης και η αξιοπιστία, η ειδική τεχνογνωσία και η εμπειρία του υποψηφίου παραχωρησιούχου.» Επίσης προβλέπεται δυνατότητα παροχής κρατικής εγγύησης σε αυτόν αλλά και της πρόσληψης εταιρίας διαχείρισης απαιτήσεων από δάνεια και πιστώσεις. Συμπεραίνουμε ότι η μεν βιωσιμότητα του φορέα θα εξαρτάται από κρατικές εγγυήσεις, η δε λειτουργία του, θα καθορίζεται με ιδιωτικο-οικονομικά κριτήρια, ενώ ενδεχομένως θα μπει στη διαδικασία να αντλεί ρευστότητα από τιτλοποίηση των απαιτήσεων που θα κατέχει.

Από τα παραπάνω, συνάγεται ότι η πολιτεία αναλαμβάνει για άλλη μια φορά να εγγυηθεί τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια, υπέρ των τραπεζών ως εξής: Θα αποκτή την ιδιοκτησία των βεβαρμένων ακινήτων – η οποία πολλές φορές θα είναι δύσκολο να ρευστοποιηθεί ή αξιοποιηθεί- με την υποχρέωση να αποπληρώσει τους πιστωτές του υπερχρεωμένου οφειλέτη στο ύψος της εμπορικής αξίας των ακινήτων κατά τον χρόνο της πτώχευσης. Με τον τρόπο αυτό, οι πιστωτές θα έχουν εισπράξει τις απαιτήσεις τους, πιθανά σε ύψος μεγαλύτερο από ότι αν κινούσαν διαδικασίες αναγκαστικής εκτέλεσης και δεν θα κινδυνεύουν έτσι από άγονους πλειστηριασμούς, ενώ ο κρατικός φορέας θα αναλαμβάνει να εισπράξει το αντίτιμο από τον οφειλέτη, ως ενοίκιο για μακροχρόνια μίσθωση. Και εάν ο ευάλωτος οφειλέτης καταφέρει να ανταποκριθεί, αποπληρώνοντας τόσο τα μισθώματα, όσο και το όπως ελέχθη αόριστο τίμημα επαναγοράς, τότε θα μπορέσει να επαναποκτήσει την κατοικία του. Αν όμως αυτό δεν καταστεί δυνατό, οι κατοικίες θα απομένουν στο Δημόσιο, το οποίο προκειμένου να επαναεισπράξει τα ποσά που θα έχει δαπανήσει, ίσως αναγκάζεται να τα πουλήσει, με εξαιρετικά χαμηλό αντίτιμο και πάλι στις Τράπεζες και τα fund για να τα αξιοποιήσουν. Σε άλλη περίπτωση στο Δημόσιο θα απομένουν τα δικαιώματα ιδιοκτησίας χαμηλής αξίας ακινήτων, ενώ οι υπερχρεωμένοι δανειολήπτες θα υφίστανται έξωση. Συνεπώς, οι Τράπεζες και λοιποί πιστωτές εξασφαλίζονται με το μέγιστο της αξίας που θα μπορούσαν να κερδίσουν από τα ακίνητα, ενώ το κόστος συντήρησης αυτών, η απομείωση της αξίας τους και ο κίνδυνος μη ρευστοποίησης – μη αξιοποίησης τους, μοιράζονται ανάμεσα στον οφειλέτη και στο Δημόσιο.

8. Ακόμη, στις διατάξεις του Νομοσχεδίου, περιλαμβάνονται σημαντικές αλλαγές, που αφορούν κυρίως τις υπό πτώχευση επιχειρήσεις, και οι οποίες ενισχύουν εξαιρετικά την θέση των Τραπεζών και των μεγαλύτερων πιστωτών, εις βάρος των οφειλετών, των μικρότερων πιστωτών, αλλά και του Δημοσίου. Συγκεκριμένα:

i. Στη διαδικασία διάσωσης-εξυγίανσης επιχειρήσεων τίθεται ως βασικός κανόνας ότι δεν θα χειροτερεύσει η θέση του πιστωτή. (αρ. 31)

ii. Όταν η επιχείρηση εντάσσεται σε προπτωχευτικό καθεστώς εξυγίανσης, δεν απαιτείται απόφαση της συνέλευσης μετόχων ή εταίρων για τη μεταβίβαση μέρους ή ακόμα και του συνόλου της περιουσίας της. (αρ. 35)

iii. Μειώνεται σε 50% το ποσοστό πιστωτών που απαιτείται να συναινέσουν για επικύρωση συμφωνίας εξυγίανσης. Έτσι οι τράπεζες θα μπορούν κατά κανόνα να αποφασίζουν μόνες τους, εφόσον έχουν το μεγαλύτερο ποσοστό των απαιτήσεων, παρακάμπτοντας τους μικρούς πιστωτές. (αρ. 34)

iv. Το Δημόσιο και τα Ασφαλιστικά Ταμεία γίνονται ουσιαστικά παρακολούθημα των τραπεζών στις συμφωνίες αναδιάρθρωσης-εξυγίανσης: Εάν οι απαιτήσεις τους είναι μέχρι 15 εκατ. ευρώ και αντιστοιχούν σε ποσό μικρότερο από τις οφειλές προς τους υπόλοιπους πιστωτές της επιχείρησης, θα συνυπογράφουν ό,τι αποφασίζουν οι υπόλοιποι πιστωτές κατά πλειοψηφία, δηλαδή κατά κανόνα οι τράπεζες. (αρ. 37)

9. Τέλος, περιλαμβάνεται στο νομοσχέδιο (αρ. 5-30), ως **«διαδικασία πρόληψης αφερεγγυότητας»**, η **όχι ιδιαίτερα επιτυχής μέχρι σήμερα συνταγή του εξωδικαστικού μηχανισμού**. Η ρύθμιση οφειλών μέσω του «εξωδικαστικού μηχανισμού ρύθμισης οφειλών» είναι πανομοιότυπη με τη ρύθμιση που ίσχυε στο παρελθόν για επιχειρήσεις με το Ν. 4469/2017 και επεκτείνεται πλέον και σε φυσικά πρόσωπα-οφειλέτες. Βεβαίως, η συγκεκριμένη διαδικασία, δεν σημείωσε ιδιαίτερη επιτυχία, κατά κοινή ομολογία, και πρακτικά έμεινε σε αχρησία, αφού εκτός από μια περίπλοκη και εξαιρετικά τεχνοκρατική και γραφειοκρατική διαδικασία ένταξης, είχε ως βασική προϋπόθεση προκειμένου να καταλήξει σε ρύθμιση, τη συναίνεση της πλειοψηφίας των δανειστών, χωρίς να προβλέπεται κάποια διαδικασία υποχρεωτικής ρύθμισης, σε περίπτωση μη συναίνεσης, όπως θα μπορούσε να προκύψει από δικαστική απόφαση. Για παρόμοιους λόγους, όπως και λόγω των εξαιρετικά αυστηρών κριτηρίων ένταξης, αποδείχτηκε επίσης αποτυχημένη η λεγόμενη «Προστασία της Κύριας Κατοικίας» του Ν. 4605/2019, που αντικατέστησε την προστασία της κύριας κατοικίας με το Ν. 3869/2010 και που προϋπέθετε ρύθμιση μέσω παρόμοιας πλατφόρμας. Η πρόβλεψη ως γενικευμένης «διαδικασία πρόληψης αφερεγγυότητας» μιας παρόμοιας διαδικασίας, χωρίς να εντοπίζονται και αντιμετωπίζονται οι λόγοι της αποτυχίας των προηγούμενων ρυθμίσεων, προϊδεάζει δυστυχώς για την αποτυχία και αυτής της προληπτικής διαδικασίας και την ανεξέλεγκτη εξάπλωση των πτωχεύσεων. Άλλωστε, οι περισσότερες διατάξεις του σχεδίου νόμου αποσκοπούν στην απλοποίηση και επιτάχυνση της διαδικασίας της πτώχευσης, με ωφελημένες φυσικά κυρίως τις Τράπεζες και τις εταιρείες διαχείρισης απαιτήσεων - funds.

Συνοψίζοντας, **οι διατάξεις του συγκεκριμένου σχεδίου νόμου, δημιουργούν εξαιρετικά δυσμενές τοπίο για τους εργαζόμενους, τους υπερχρεωμένους οφειλέτες, τις μικρές επιχειρήσεις και τους ελεύθερους επαγγελματίες και αυτοαπασχολούμενους, προς όφελος για άλλη μια φορά των Τραπεζών και των επενδυτικών funds, εις βάρος ακόμα και του Δημοσίου**. Οι παρατηρήσεις μας, σε συνδυασμό με τις τοποθετήσεις άλλων φορέων που κινούνται στην ίδια κατεύθυνση, όπως ο Δικηγορικός Σύλλογος Αθηνών και η ΓΣΕΒΕΕ, αλλά και ενώσεις καταναλωτών και δανειοληπτών, αποδεικνύουν την ανάγκη να υπάρξει μια πραγματική διαβούλευση με τους κοινωνικούς φορείς, πριν από την ψήφιση ενός νομοσχεδίου που περιλαμβάνει τόσο σαρωτικές αλλαγές.

Για τους λόγους αυτούς, **θεωρούμε ότι πρέπει το συγκεκριμένο νομοσχέδιο να τύχει εκ νέου επεξεργασίας μέσω διαδικασίας ενισχυμένης κοινωνικής διαβούλευσης σε νομοπαρασκευαστική επιτροπή με διευρυμένη συμμετοχή των κοινωνικών**

φορέων που εκπροσωπούν τους εργαζόμενους, τους δανειολήπτες, τις μικρές επιχειρήσεις και τον νομικό κόσμο, **προκειμένου να καταλήξει σε ένα κοινωνικά δικαιότερο σχέδιο νόμου που θα παρέχει ουσιαστική προστασία στις ευάλωτες κοινωνικές ομάδες.** Σε διαφορετική περίπτωση πρέπει τουλάχιστον να τροποποιηθεί σημαντικά το περιεχόμενο του παρόντος σχεδίου πριν από την ψήφιση του.

Με τιμή,

Ο Πρόεδρος

Ο Γενικός Γραμματέας

Απόστολος Ραυτόπουλος

Ιωάννης Βασιλόπουλος